

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Meditationum evangelicarum volumen tripartitum

Creidius, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

Exegesis

[urn:nbn:de:bsz:31-122776](#)

Dominica Jubilate.

Evangelium Joh. 16 v. 16. 23.

Venerunt Israelitæ in peregrinatione sua primùm in Mara, ubi aquæ erant amaræ, ut bibere illas non possent, sed Moses ligno, quod monstrabat ipsi Dominus, dulcorabat eas, & paulò post in Elim deducebat, ubi erant duodecim fontes aquarum & septuaginta palmae, & castra metatis sunt juxta aquas, Exod. 15. vers. 23. seqq. Ita Deus adhuc hodie omnes spirituales Israelitas mirabiliter dicit, Ps. 4. v. 4. primùm in Mara ad aras crucis, quas tamen ligno crucis Christi ita dulcorat, ut diligentibus Deum omnia in bonum operentur, Rom. 8. v. 28. Deinde in Elim ad aquas vivas æternæ Hierosolymæ, quæ tanquam Chrystallum de sede Dei & agni procedunt, & ex utraque parte fluminis stat lignum vite afferens frumentus duodecim per menses singulos, & folia ejus conducunt ad sanitatem gentium, Apoc. 22. v. 1.

Hæc est salutaris illa metamorphosis, quæ crucem nostram aliquando sequitur. Ad vesperam demorabitur fletus, & ad matutinum lætitia, Ps. 30. v. 6. de utroque Christus agit in hodierno Evangelio, quod oīus expendendum sumemus, & videbimus

I. *Concionem crucis.*

II. *Concionem lucis.*

J. J.

EXEGESIS.

Jacob Patriarcha jam jam moriturus duodecim filios suos convocat, simulque bona & mala ipsi se eventura prædictit, Gen. 49.

vers. 1. seqq. Idem facit Christus in prælecta pericope, cum jam abitum ad Patrem meditaretur, cuius valedictoriæ concionis fragmentum hodie meditatur sancta mater Ecclesia. Prima pars, ut supra diximus, agit de cruce, que ratione subjecti duplex est,

I. *Passio Capitis.* Nam modicum, inquit Christus, & non videbitis me quia vado ad Patrem. Per hoc modicum intelligit passionem suam, quæ modicum, per tres puta horas inchoanda, erat. Et hæc ipsa prædicatione ipsos quasi præmunire voluit contra scandalum ex aspectu mortis oriturum. Ostendit enim se non casu sed decreto & voluntate Patris, nec invitum & coactum, sed sponte passioni & morti se objicere, sicut expressè ait Joh. 10. v. 18.

Notanda igitur hîc

I. *Pondera verborum*, quæ inveniuntur

I. *In propositione.* Non enim dicit: non habebitis me, sed, non videbitis me. Sol dum turbidis, nigricantibus & pluviosis nubibus obductus est, à nobis non conspicitur, & nihilominus æquè ac sub ludo cælo cursum suum peragit: Ita Christus sol ille justitiae, Mal. 4. vers. 2. sub turbidis ac pluviosis tentationum nubibus à nobis non conspicitur, licet æquè ac in florente rerum statu nobis præsens sit, Psal. 91. v. 15. idque ad finem usque seculi, Matth. 28. vers. 20. idè autem se abscondit, ut quiritando suspireremus: Ah Domine usque quò? Psal. 6. v. 4.

2. *In confirmatione*, ubi Christus passionem & mor-

& mortem suam abitum vocat ad Patrem: Ita nostram & nostrorum mortem non debemus intueri oculis corporeis, qualis nobis exterius videtur, sed oculis fidei, tunc apparet, quod sit transitus ad cœlestem Patrem & patriam, dum sumus in corpore, peregrinamur à Domino, 2. Cor. 5. v. 6. cum morimur autem transimus à morte ad vitam, Joh. 5. v. 24. & videbimus bona Domini in terra viventium, Psal. 27. v. 13.

Hæc omnia promptitudinem moriendū in nobis excitent. Quid est vita nostra? certè labor & dolor, Ps. 90. v. 10. desideremus ergo cum Paulo dissolvi, ut cum Christo sumus, Phil. 1. v. 23. & communionem habeamus cum Patre & filio, 1. Joh. 1. v. 3.

2. *Ignorantia discipulorum*, vers. 17. 18. unde appetet rationis humanæ in rebus fidei cœcitas, que nihil percepit de Spiritu Dei, stultitia est ipsi, & non potest intelligere, 1. Cor. 2. v. 14. præsertim in mysterio crucis, ibi non possumus nobis imaginari, quod nostro bono immittatur, sed dicimus cum Davide in trepidatione nostra, projecti sumus, Ps. 31. v. 23. & cum Sione: Dominus dereliquit nos, Dominus oblitus est nostri, Esa. 49. v. 14. sed Scriptura docet contrarium, quod nimis per crucem Deus mentis nostræ nebulas detergat, ut peccati foeditas, & iræ divinæ gravitas agnoscat, sicut olim amaro felle pisces Tobiae oculi sunt aperi, Tob. 11. v. 14. & insuper contra futura peccata nos præmunit, sicut per amaras medicinas purgantes futuris morbis medici occurunt, Esa. 38. v. 15. imò coticula crux est, quâ fides, spes, patientia, invocatio & alii vitutes probantur & excitantur, Rom. 5. vers. 3. 4. Es. 26. v. 16. quando enim surgit aquilo & perflat hortum, tunc fluant aromata precum, Cant. 4. v. 16.

II. *Passio corporis*. Postquam enim Christus, ut verus illexagdoywans, cognovit, quod vellent ipsum interrogare, exponit ipse, quod dixerat

1. *Verbis explicatis*. Amen, Amen, inquit, plorabitis & lamentabimini, mundus contra gaudebit, vos autem in quiete afficiemini.

Duo ipsis prænuntiat his verbis.

1. *Futuram tribulationem*. Nam omnes ferè martyrio coronati sunt, Ebr. 11. v. 36.

Sors hæc communis est omnium Piorum. Nam qui piè in Christo vivunt, persecutions patiantur oportet, 2. Tim. 3. v. 12. Dominus quos diligit corripit, Prov. 3. vers. 12. velut oves saginatae reputantur, Psal. 44. vers. 12. sicut oves inter lupos mittuntur, Matth. 10. vers. 16. odio ob nomen Christi habentur, Matth. 5. vers. 11. judicibus traduntur, Luc. 12. v. 11. flagellantur, Matth. 23. vers. 34. excommunicantur & occiduntur, Joh. 16. v. 2, atque adeò per multas tribulations in regnum cœlorum ire cogantur, Act. 14. v. 22.

Hæc cum ita sint, non murmuremus contra Deum, si crucem & calamitatem nobis iunmittat. Ordo Christianorum est ordo plorantium & lamentantium. Sicut enim Christus caput nostrum per passiones gloriam intravit, Luc. 24. vers. 26. Ita nos, qui membra sumus corporis ejus mystici, Christo conformati oportet, Rom. 8. v. 29.

Proinde vana est Jesuitarum gloriatio, qui temporalem felicitatem genuinam Ecclesiæ verè Catholicæ notam statuunt. Ita mundus vera Ecclesia esset, de quo Christus afferit in textu, quod gavilurus sit. Ecclesia Israelitarum sub cultu Melechet Reginæ cœli vera Ecclesia fuisset, Jer. 44. vers. 17. Eccle-

Ecclesia Turcica vera Ecclesia esset, qua in Alcorano felicitatem suam terrenam plenis buccis deprædicat. Hoc absurdum. Qui vult esse Christianus, Crucianus etiam sit, necesse est, inquit Lutherus, juxta effatum Christi, Matth.16.v.24. Luc.14.v.27.

2. Mundi exultationem. Mira profectio
fortunæ alteratio. Cultores Dei patiuntur,
mundus exultat. Sed este bono animo, vos
mei, & non excande! cœle super hoc mundi
gaudio (1.) momentaneum est, 1. Joh. 2. v.
17. Esa. 29. v. 8. Sap. 5. v. 9. 10. Job. 20. v. 5.
(2.) vanum est, 1. Mac. 2. v. 62. Prov. 14. v.
13. (3.) noxiū est, Luc. 6. 24. Ef. 65. v. 14.
Sap. 5. v. 8. Ps. 37. per tot.

Spernamus igitur gaudia mundi, & glo-
riemur, cum Apostolis in afflictionibus no-
stris, quæ operantur δέξαν καθ' ὑπερβολήν
εἰς ὑπερβολὴν, 2. Cor. 4. v. 17. in primis a-
versemur ἐπιχαιρεκαίαν, Prov. 17. v. 5. 19. v.
29. 24. v. 9. Sii. 27. v. 32.

29.24. v.9. Sir. 27. v.32.
2. *Verbis comparatis*, sub similitudine
parturientis quā indicat
1. *Crucis necessitatem*. Sicut enim mulier
post lapsum non parit cum gaudio, sed cum
dolore & tristitia, Gen. 3. v.16. Ita quoque
generatio filiorum Dei ad vitam æternam
non potest fieri absque cruce. Pater cœlestis
neminem vocat Benjamin, nisi quem ma-
ter Ecclesia prius vocat Benoni, Gen. 35.
vers. 18.

ver. 18.
2. *Crucis gravitatem.* Dolores parturientium sunt acutissimi, ut non abs re Philip-
pus Melanchton tria officia omnium difficil-
lima judicaveit: docentis, regnantis & par-
turrentis, & Medea apud Euripidem dicat:
Malle se decies in acies stare, quam semel pa-
rere. Quo pertinent dicta Scripturæ, Gen.
3. v. 16. Esa. 26. v. 17. & exemplum Rahelis,
Gen. 35. v. 18. Ita pii & fideles in hoc mundo

quasi nati sunt ad flagella, Psal. 38. v. 18. &
positi in tribulationes, 1. Thess. 3. v. 3. quas
graviores efficiunt

1. *Facies divina occultatio*, Psal. 13. vers. 1.
quando auxilium suum Deus differt, & sub
cruce per cancellos transpicit, Cant. 2.
vers. 9. ut in principio Evangelii Christus
indicat.

2. *Consilii divini ignoratio*, cuius imaginem nobis præbent discipuli, dicentes: Quid hoc est, quod dicit modicum? nescimus quid loquatùr. Nam sub cruce peregrinum opus facit, ut opus suum operetur, mirabile est consilium ejus, & co ipso magni facit sapientiam suam, inquit Esaias c. 28. vers. 21. 29.

3. *Mundi insultatio*, Ps. 73. v. 2. seqq.
Jer. 12. v. 1. 2. Pl. 42. v. 11.
Causa aequitatem. Sicut enim Deus propter
peccatum fœmineo sexui dolores partus
imposuit, Gen. 3. vers. 16. Ita pii in hoc
mundo cruci subjecti sunt propter pecca-
tum, cuius reliquias adhuc habent, Ergo
Mich. 7. v. 9.

De Secundo.

Sequitur *Concio lucis*, quâ argumenta
consolatoria discipulis suis suppeditat,
quibus sub cruce & persecutione mundi se
erigere debent.

1. Considerare eos jubet *Crucis brevitatem*. Nam modicum, inquit Christus, & non videbitis me, & modicum videbitis me. Rationi quidem nostræ crux non videtur modicum, præfertim cum non horas, non dies, non menses aliquot, non annum unum atque alterum, sed plures perdurat & cruciat, ut exempla docent, Joh. 5. v. 5. Luc. 13. v. 11. Act. 4. v. 22. 2. Cor. 12. v. 7. 8. Sed modicum tamen est, si spæctes 25

modicum tamen est, si species
18. Hoc modicum longe nobis videt, quiaq[ue] dñe
agit (Clem. E.); cum finis fuerit tunc pertinet,
qui modicum fuerit, tunc finis est. Joh. 1.6. Iacob. Nicodemus
magister dicit u: fidelis. Lib. 1. C. 12.
p. 124.